

ՊՈԼԻԿԱՐԻՍ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան 8 Տր.
Վեցամսեայ 4 Տր.

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆ

Տարեկան 1 Տր.
Վեցամսեայ 5 Տր.

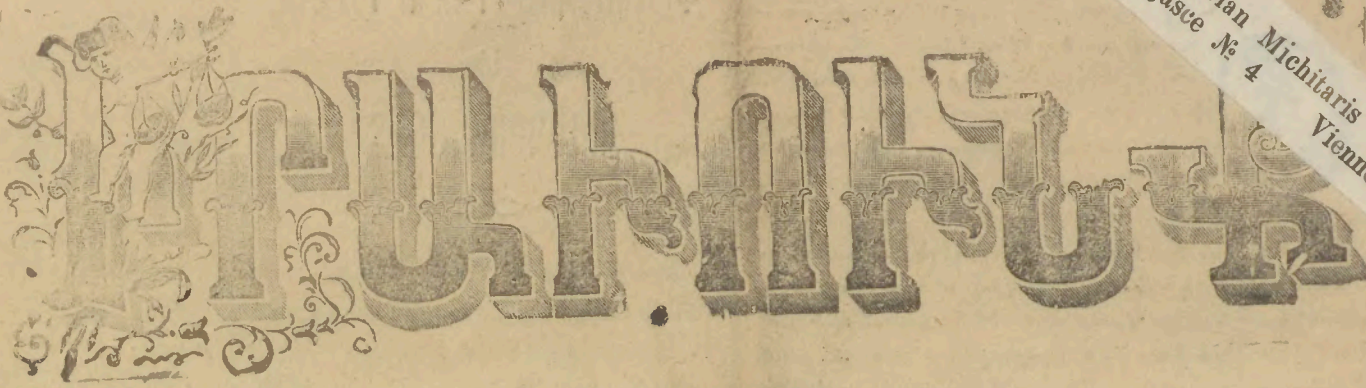
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2 Տր.
Վեցամսեայ 1 Տր.

ԿԱՆԻՍԵԻ

ՄԱՆՈՒՑԱՆ ՏՈՂԸ

20 ՄԵԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱՂԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐ

ՀԱՍՅԷ

Rédaction du Journal

«Travounk»

Varna

Редакция на

Вестникъ

«Нравуникъ»

Варна

Գրադրոշք կտ չեն
տրոշիր

1909-1910

Այս տարի կանաչը յայտնուեալ է յուսախարութիւններու շրջան մըն է. ինչպէս որ պատճառներն ընկերն է. կ'ըսուի անհատական գործառնութեանց մէջ, նոյնն է և ազգերու կեանքին մէջ. Պէտք չէ ձեռք բերուած չափուն համար չափազանց ուրախանալու հարա- տանալ և ոչ ալ վնասին ու կոյտն տին համար չափէ աւելի տխրիլ և յուսահատութեան մատնուիլ ալ իւրապէս չեն տեսնուիր:

Նախընթաց 1908 տարին՝ Օ. մանեան Սահմանադրութեան հաստատումը՝ մեզմէ շատերը չա- փազանց ուրախութեամբ մը գինովացուց. և այդ գինովութեան շրջանին աւելի այն տեսակ քայ- լեր որոնք տեղւոյն, ժամանակին ու պարագային համապատասխան չէին, ուղիւհակ տակաւին ոչ թուրքիան վերականգնուած էր և ոչ ալ հայաստանը բարենորոգ- ուած. այն շրջանը միայն խո- հեմութիւն և շրջահայեցութիւն պահանջող շրջան մըն էր. Պարս. գային ու ժամանակին այդ պա- հանջը փէօն թիւրքերը հազիւ կիսով չափ ըմբռնեցին. իսկ հա- յերս բնաւ և այս թերի բարե- նումին պատճառաւ՝ փառնքի ալ չուշացաւ, 1909 մարտ 31ը:

Թուրքերուն համար ներքինի էր այդ թերի ըմբռնումը՝ որով- հետեւ տնտ. արտադրարիւնի յաջողութիւն մը ձեռք բերած ըլլալու գինովութիւնը ունէին, նաեւ ուրախութիւնը՝ բերատու զոհեր տուող հայերուն ալ իրենց հետ կապերէն պարհիլ տուաւ բայց հայերուն ելքէք ներքինի չէր այդ թերի ըմբռնումը որով- հետեւ իրենց ետեւ ունէին ահագին արեան ծով մը, իսկ ի- րենց առջեւ ոչինչ կար իրական. միայն տարտաժ խոտուածներ և պոսկուն զէմքերու կէս-ծի- ծաղիներ:

Սակայն հանրային գործիչի անունը կրող խառնուպաններ իրենց փառն ապրանքը քշելու

համար՝ աւելի ջանք թափեցին հայ ժողովուրդին հաւատացնելու թէ հարսնիք կայ և բոլոր հայու թիւնն ալ հասնուոր պէտք է ըլլայ և ահա դիւրահաւաններու ստուար մաս մը ինքզինքին սաղեցին այդ խառնութեաններու փառն լաթերով և գինովցան անոնց մատակարարած ժընէվա- կան ու Բարլը Մարքսական ոգե- լիցով. ալ հարսնիք կերթային, հարսնուոր էին Վեցցէ՝ սղատու- թիւն, կեցցէ՝ հաւատարութիւն, ու եղբայրութիւն. Եւ ահա այդ եղբայր թուրքը կիլիկիոյ կեդրո- նէն սկսաւ գողալ «հարսնուոր» հայուն ճակտին «առ» քեզի աղա- տութիւն, առ քեզի հաւատարու- թիւն և մզեց գեղակը հա- յուն կուրծքին և դաշայնը անոր կողին:

Եւ ի՞նչու հայը և միմիայն հայը ըլլար թուրքին հոգեբա- նութիւնը լաւ չի սերտողը:

Անխախտ հայաստան մը ունենա- լու յոյսին անհայեւ գինովու- թեամբ արեան ծովէ մը ան- ցած ըլլալէ յետոյ՝ պէտք էր Օսմ. Սահմանադրութեանէ մըն ալ գինովնուիլ. արիւնի նոր հեղեղ- ներէ անցնիլ:

Բայց ըսինք արդէն, ոչ չափէն չափազանց ուրախանալու ենք և ոչ ալ վնասէն յուսահատու- թեան մատնուելու. վնասը չափին ընկերն պէտք է նկատենք. պայ- մանաւ որ անցեալին փորձանք- ներէն խրատուիլ և օգտուիլ գիտնանք:

Վերջացող 1909 տարին իր նա խորդին գինովութեամբը սկսաւ և դառն յուսախարութեամբ մը շա- րունակուեցաւ ինը ամիս. Այդ ինը ամիսը տխուր փորձերէ յե- տոյ ինքնաճանաչումի շրջանը ե- ղու թուրքիոյ և մանաւանդ Պոլ- սոյ հայութիւնը այդ շրջանին մէջ ճանչցաւ իր ինքնակոյտ Վեր- կիչներուն և պոռոտախօս վա- րիչներուն իսկութիւնը. պոռոտ- հայ մամուլը ըստ բուականին իր

գերին մէջ մտաւ. նա ալ իր ա- ռւածամանակեայ գինովութենէն սթափելով, սկսաւ ճանչնալ ու ճանչցնել չարը ու բարին:

Նոր տարեշրջանը, 1910, ուր կը թեւակոխենք, իրերը ու մար- դերը իրենց տեղը և իրենց իսկական վիճակին մէջ տեսնելու շրջանն է. առկէ անդին հայ ժողովուրդը մթութեան մէջ չը պիտի խարխափէ որովհետեւ թէ՛ գինովութենէն սթափած է, թէ՛ դառնազոյն փորձելով խրատուած և թէ՛ մամուլ լամբարովը մշու- շագործուած:

Յ. Գալուպի

ԱՂԳԱՅԻՆ

Ամերիկեան թերթերը կը գրեն որ Հայերու ամերիկեան քաղաքացիու- թեան խնդիրը լուծուած է եւ թէ՛ Հայերը այլեւս կրնան ընդունուիլ Ամերիկայի քաղաքացի:

Յայտնի է՝ թէ Հայերուն եւ ուրիշ թրքահայտակ ասիացի ցեղերուն ամե- րիկեան քաղաքացի ընդունուիլ մի- ժաւած էր վերջերս, վաճառ զի Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը որոշե- ծ էր Զրնացիներուն նոր աշխարհ խո- ժաւը արգելիլ. այս պատճառաւ ա- մերիկեան պաշտօնատեսներէն ոմանք Հայերն ալ ասիացի ժողովուրդ մը նկատելով նոյն որոշման հպտակեցնել ու զ ձ էին:

Ուրք կառավարութիւնը որոշե- լ որ ամէն ցեղի նախակրթարան- ներուն համար բաժին հանուի այն 100000 ոսկիքն որ պիտու թեան զան- ձէն օսմանուած է նախակրթութեան նպատակու համար. Այդ որոշումով հայ նախակրթարաններու ալ տարե- կան քանի մը հազար ոսկի պիտի տը- ուի, ինչպէս որ հայերէն ալ հաւա- սարապէս կը գանձուի կրթական տուրք. բայց խնդր կառավարութիւնը հայերէն գանձածին մէկ մասը հայոց դպրանիւս այս որոշումը սա նպատա- կաւ տուել է որ հայ ուսուցիչները պետական պաշտօնեայ նկատելով անոց ամսաթոշակները իր ձեռքով վճարէ՝ ասոր ալ հետեւանքը պիտի ըլլայ մեր ազգային կալուածներու հասոյթը իրենց ձեռքը անցնել: Բիզնէսը շատ գեղեցիկ խմբագրա- կանով մը պատասխանած է կրթական նախարարին այս հաւակնութեան եւ յոյժ դրամաբանական փաստերով ցոյց

տուած է տնոր անհիմնութիւնը: Մշտ կառավարութիւնը, տակաւ- ին կը վայանի Հայերուն վերադարձ- նել բաժնակալութեան ատեն իրաւունքէ յափշտակուած հոգերը: Դադարանը համեմատեալ ձեւով ասան ձեւակարգու- ած կեդ՝ արձանագ ութ իւնիստին կարեւորութիւն տարւոյ: հայերու ձեռք գտնուած հին կալուածաթուղ- թերը ճանչնալ չուզեց եղբոր:

Ամերիկայի մէջ կ'ըսուի որ «Դո- վելի է Մարտի 1910 Հայոց գործունեու- թիւնը կիլիկիոյ աղետալներուն օգ- նելու համար. Աղեւնէն անսխալագէս յետոյ 1000 ոսկիքն աւելցի նպատա- հասցուցին: Իր մէկ ամիս առաջ ալ Առաջնորդ Ի. Թիւմաճեան, եպիսկոպոսի նախագահութեամբ ընդհանուր ժողով մը դաժարութեամբ ուր միաձայնու- թեամբ որոշուեցաւ որ կիլիկիոյ եր- բանի Զրնացիներէն մնացած 1090 ոսկի դուրսը որ թարգելի տեղանքով 1250 ոսկի հասած է այժմ, յափազ- ուի կիլիկիոյ մէջ 50 որք խնամելու հիւզ ասորի պաշտօնաժամով նաեւ մասնախումբ մը ընտրուեցաւ նորա- գոյն հանգանաւութեամբ մը ուրիշ 50 որք ալ հիւզ ասորի խնամելու համար կիլիկիոյ մէջ, որով Մաշխազըրի Հայոց խնամալիք որոշուեց թիւ պիտի հաս- նի 100ի: Այստեղ Վեյտի արկնաւոր Բա- րեղ Բոյաճեան Ընկերութիւնը վերջերս մեծ հաւգանակութեամբ թէ նոր ճեր- մայնկէն պատրաստելով եւ թէ՛ գոր- ծածուած հազուադ հաւաքելով զրկած էր կիլիկիոյ միակէ զատ, ի նպատա- կիլիկիոյ աղետալներու վաճառա- հա՞ղէ (պաղար) մը կազմակերպած էր, որուն բացումը դեկտ. 11 Շր. որ կատարուեցաւ Գեւ. Առաջնորդին նա- խագահութեամբ: Զատ հասոյթ եղաւ 175 անդլ՝ ոսկիք չափու:

Քաղաքացիական ժողովոյ սեղանին վրայ կ'ըսանուի Հայերու զինուորա- գրութեան հարցը կը լսենք թէ Պա- տիւրքարանը համաձայն ըլլալով հան- դերձ Յունաց Պատրիարքարանին կողմէ ներկայացուած պահանջներուն, իր կողմէ պիտի պահանջէ որ իրենց գին- ուորները բնաւ պահք չբռնեն Ռամա- զանի օրերը եւ ազատ ըլլան ուղածներն ու տեղուի քաղաքական միջոցը ու- ստանալով զինորդարութեան խնդիրը, երբ հարե տեսնէ, նոր պա- հանջներ պիտի ներկայացնէ այս առ- թիւ:

Երուսաղէմի միաբանները տակա- յին կը յամապն Պատր. Տեղապալը չըճանչնաւ. ալ կուզէ որ ինչ եպիս- կոպոս մը որ Պարզեւ էթ. ի հետ հա- չիւնեբու քննութիւնը կատարէ ու մեկնի, որպէսզի իրենք կրկին վաճառ մէջ տեղ ու տ' օրէն մնան ցնցած ու զառաւած պատրիարքին քթին խղարով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

(Շար. Ասխուրդ քիւնի)

Նովոսիբիրսկի աշխատանքները շարունակուելով, ինչպէս նաեւ իրաւագործները, որ չը նայած այս հանգամանքին, Հայերը այժմ էլ ամենագնացիկ յիշատակներ են պահպանել փոխարքայութեան ժամանակներէ մասին: Եւ դրա պատճառը շատ հասկնալի է:»

Ու յօգուածագիրը մէկիկ կը թուէ այդ «հասկնալի պատճառները», որոնք Վորոնցովի. Բարեաւորնիկի եւ Միքայէլ մեծ-դուքսին վարչութիւնները կը պայծառեն, եւ դատաւարութեան են ճոճաւորութիւնը ու Գոլիցինիի գրութեանց: Հոս պէտք չունինք մանրամասնութիւնները թուել. բայց անոնց մէջէն տեղեկութիւն մը յատուկ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ:

«Նրա (Վորոնցովի) յաջորդ փոխարքայի, իշխան Բարեաւորնիկու, քաղաքականութեան մէջ խիստ աչքի է ընկնում այն ահագին նշանակութիւնը, որ նա տալիս էր Հայոց եկեղեցուն: Մատթէոսի ընտրութիւնը, փառաւոր ճանապարհորդութիւնը Կ. Պոլսից մինչեւ Էջմիածին այդ քաղաքականութեան յաջորդական էր: Նա ամեն կերպ աշխատում էր, որ ռուսահայերը սերտ կապերով կապուեն թիւրքահայերի եւ պարսկահայերի հետ եւ այդ կապերը հաստատուած լինէին մի ձգողական ուժի վրայ որ պիտի ներկայացանէին ռուսահայերը շնորհիւ իրանց կրթական հաստատութիւններէ իրանց մատուցած առաջադիմութեան եւ նիւթական բարեկեցութեան:»

Իշխան Բարեաւորնիկի իր շնորհաւորութեան մէջ շնորհակալ էր. Կովկասի հայութեանը թիւրքիոյ Հայոց համար զօրեղ «մի ձգողական ուժ» դարձաւ: Նիկոլայէֆ Պատոնին 1860 թուականներէն յետոյ, Կովկասի փոխարքայութեան ներկայացուցած տեղեկագիրը կը հաստատէր, թէ թրքապետի հայ ժողովուրդը Ռուսիոյ կապած կը մնայ:

Օսմանեան կառավարութիւնը իրեն հապառակ Հայաստանին ռուսասէր դատարաններուն եւ գաղափարներուն քաջատեղեկ, կը ջանար Հայերը Ռուսիոյ դէմ ցատկոտել, հոգեկան գրգռմամբ Դուռը իր քաղաքականութեան գործադրութիւնը կը վստահանար էֆէնդիներուն, որոնցմէ ամենք անկեղծ ազգասէրներ Հայաստանի վրայ ռուսական ազդեցութեան տիրակալութիւնը մեծ վտանգ մը կը համարէին: Հայ եղբիւն ապագայի համար: Երբ 1865ին Մատթէոս կաթողիկոսը վախճանեցաւ, Կ. Պոլսի Ազգային Պատրիարքարանը «Պաշտօնիւն» խնդրեց յուզեց: Հայոց եկեղեցիին ռուսագիր վարչական կառնադրութիւնը, իբր սահման մը բացուեցաւ, թիւրքիոյ Հայոց մէջ հակառուս հոսանքի մը խուժման համար: Հայ մամուլին մէկ մասը, միջամտութեամբ Դուռն հայ պաշտօնատարներու, հակառուս տարածման միջնորդ պաշտօնը ստանձնեց Մասիսին տնօրէնը ձեռքը թելադրեալ խնդրագիր մը Այստեղի գործերու պաշտօնատունը գրեմով, կառավարական նպատակ կը հայցէր, յայտարարութեամբ, թէ իր թերթը կը տքնի հայ ժողովրդին ռուսասէր հանրածանօթ գրգռում եւ րուս տկարացմանը: Ու կառուր հրապարակէր մը, ետքէն հակառուս վրպասան, Այլի փաշային պայտօն կը ստանձնէր հակառուս գաղափարները տարածման հետեւ, իւր ի գր-

չին ուժգնութեամբը: Ուրիշ թերթեր եւ հանդէսներ ալ այդ միջոցին ռուսաստեաց գործունէութեան նուիրուեցան, իրենցմէ ոմանք, հաւանօրէն, լոկ ներքին համոզումէ մղուած այսպէս նշանաւոր հակառուս հանդիսացան Միլլի Աւարայի, խմբագրութեամբ Մարկոս Աղաբէգեանցին, ու ետքէն ալ Մամուրեանին Արեւելեան Մամուլը: Մեղի Ռուսացմէ պաղեցնելու ջանքերը, որոնց վրայ տուած հարեանցիկ գաղափար մըն է միայն, կ'ապացուցանէ ռուս եւ թիւրք յարաբերութեանց մէջ հայ ազգին ազդեցիկ դերին գիտակցութիւնը թիւրք կառավարական շրջանակներուն մէջ: Յարուցում կեղծարհնաւորութեամբ սակայն, ժողովրդին մէջ երեսը չը ծածկար, առանց զէպի ներքին խաւերը խորասողման: Թրքոհայատակ հայութեան ամենաստուար մեծամասնութիւնը, իր վրայ տիրապետող ցեղին հետ շատ զգուշաւոր վարուեցին պէտքը զգալով հանդերձ, ակնապարար Կովկասէն հայուեան, փրկութեան օրուան ծագումը Ռուսիայէն կ'ակնդէտէր:

Եւ ծագեցաւ Սան-Սթեֆանո, 16րդ յօդուածը փոխարինեց Հայ ազգին անյողողող ռուսասիրութիւնը եւ այն ծառայութիւնները զոր Հայաստանի հայը Ռուս եւ թիւրք պատերազմին ատենը ջարդն անկեղծութեամբ տեսնէր: Եւ այդ օրը, Հայ ժողովուրդը իրեն զուլիս ռուսացումը ներսէս Պատրիարքը, ռուսացումէ ժողովուրդ մըն էր, մինչ անդին իր երկիրն ալ, նիւթապահ ռուսական հայ զօրավարներու Լորիս-Մէլիքօֆ, Տէր-Ղուկասօֆ, Լազարէֆ, Շուկոմիլիօֆ:

Ու Կովկասը շարունակեց, իբր «մի ձգողական ուժ» թիւրքիոյ Հայերը զէպի իրեն խաղաղամեղութեամբ Մշակը մեղք կը գրաւէր իր քաղաքական ուղղութեամբը եւ մեր ազդեցութեան ու մեր ձեռնարկներուն ընձեռած աշխատութեամբը: Վառի շուկային թիւրք զինուորներէ 1876ին հրկիզումը, Գրիգոր Արծրունիին պատեհութիւն հայթայթած էր, նիւթական օգնութիւն ժամընցնել տառապելով վասպուրականին, Մշակին միջոցաւ հանդանակութեամբ: Եւ հետզհետէ Լորիսաւորնի ընկերութիւնը ու սովառաջը Հայաստանը իրենց առջեւ լայնաբաց գտան Կովկասեան Հայոց սրտերուն հետ, անոնց քսակներն ալ, ու կարծ ժամանակաւ ջոցի մը մէջ, միայն Մշակը հասնիւր հազար ռուպլի խրկեց ազգին (ժողովուրդական 260,000 ֆրանք) Եւրոպայի թիւրքացմանց այդ ցուցակէն դուրս եւ Սովետից Կեդրոնական Յանձնաժողովին Ռուսիոյ Հայոցմէն ուղղակի ստացած գումար, ինչպէս նաեւ, Եւրոպայի պարտքին, երկրագործական վարժարանի մը համար Ռուսիայէն Ամբրոսիոս վարդապետին ընձեռած նպաստները: Մշակը միջամտեց, հայկական դատին պաշտօնական թերթը կը դառնար, եւ օր մըն ալ, տաս հազար ռուպլի հանգանակութեամբ կը ստատարէր Վիեննա, Սալի խմբագրութեամբ Լ'Օրիանի հիմնարկութեանը: Փրանսիայէն այդ թերթը, հիմնական Բրո Եւմեթիսին զերը կը կատարէր: Ու Սրբուհիւն աւելի հեռու: Եւ զիտելով, աչքերը կը յառէր Գլխաւորին վրայ, որ այն ատեն կա միւսքիւր կը խմբագրէր:

(մնացեալը յաջորդում)

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԵՒ

ԿԻՆԿԻՈՅ ԱՂԵՏԸ

— 0 —

Փրանսական խորհրդարանին մէջ միապետական երեսփոխան Մ. Տընի Բօշէն Կիլիկիոյ մէջ գործուած հակամարդկային ջարդերու հ. Ժէօն թիւրք կառավարութեան անարդարութեան մասին խօսելով, Ֆրանսական կառավարութեան անտարբերութիւնը քննադատեց յետոյ, Մ. Փ. տը Բուշէնսէ ևս խօսք առաւ և ի մէջ այլոց հետեւեալը խօսեցաւ:

Շատ ողբալի բան պիտի ըլլայ, եթէ Երիտասարդ-Թուրքերը ամէն ազգութեանց տալով հանդերձ խորհրդարանական դրութեան մը բարիքը-որ սակայնամբողջ իրականութիւն չէ, որ չի բաւէր մեծ երկրի մը կեանքին, — Եւլլեն մերժեան այն տեղական ինքնաւարտութիւնը որ մասնաւոր թուրքիոյ նման բազմաթիւ մը ունեցող երկրի մը մէջ անհրաժեշտ է, թուրքիոյ պէս երկրի մը է՛ն աւելի յարգելիք բանն է լեզուին գործածութիւնը, Լեզուներն հոն ազգային աւանդութիւններն են, եթէ երբեք փորձուի հիմնել գաղութներ, ուր թիւրքերն ըմբիայն ռուսացումը եթէ փարձուի ջնջել ազգութեանց երաշխաւորութիւնները, որոնք մինչև ցայսօր, հին բունապետական ըմբիայն տակ, յաջողեցան ապրել, այսպիսի փորձեր յառաջ պիտի բերեն նախընթացէն վատթար վիճակ մը — վիճակ մը որ պիտի ստեղծէ անապահովութիւն մը նոր ըմբիայն համար:

Ակնեւել է թէ ամէնէն մեծ ծառայութիւնը զոր կրնանք մատուցանել օսմ. յեղափոխութեան այն է որ իրեն ըսենք թէ ինքը մտնելու է լայն ապակեգործացման շաւղի մը մէջ: Թէ ուզած ազատութիւնը ինքն ալ պիտի ունենայ երբ տեղական ազատուտայ, երբ դպրոցներու և դատարաններու մէջ ամէն երկրորդական ազգերու շնորհէ բոլոր այն բաներն որոնցմէ զրկած էին մինչև այսօր: Եւ ինձ կը ներժ յուսալ որ շրջահայեաց դեռ պիտի մը, որուն անկեղծութիւնը տարակոյսի տակ չիլնար, կրնայ օրէօր պահանջել Երիտասարդ-Թուրք բարենորոգիչներէն ստեղծել ոյս նոր երաշխաւորութիւնները, հիմնել այն արդարադատութիւնը որ դեռ գոյութիւն չունեցաւ թուրքիոյ մէջ:

Արտաքին գործոց նախարար Մ. Ս. Բիշոն պատասխանելով Տընի Բօշէնի և Բուշէնսէի ճառերուն, ըսաւ թէ Ժէօն — թիւրքերը իրենց իշխման ու նպա-

տակները ֆրանսական դատարարութեամբ ստացած ըլլալով, լայնօրէն մեր ազգացութիւնը վայելցին թուրքիոյ վերանորոգման համար: Անոնց լայնակութեան համաձայն տուինք պաշտօնատարներ, ճարտարագետներ եւ մտական խորհրդական մը և այլն: Եւ աւելցուց նախարարը:

«Թէպէտե սահմանադրական ըմբիւր թուրքիոյ մէջ դեռ նոր է, տեսնեք որ անոր գոյութիւնը վտանգի արդէն դրուեցաւ անկեղծ Սովետին վերադարձ յարձակմամբ: Իր յաջորդութեան արդեւելքը պահպանելու համար, նոր ըմբիւր գործածեց իր պետերուն ճարտարութիւնը, կարգապահութիւնը և կորովը: Երբ մէկ կողմէ զբաղած էր Պոլսի պայթող ապստամբութիւնը զրսպելու, միւս կողմէ ունէր նաեւ զսպելիք ուրիշ ծանր անկարգութիւններ Հայկի և Կիլիկիոյ մէջ: Մեծ թիւով քրիստոնեաներ ջարդուած էին և քաղաքներ կրակէն տեւրուած: Կը թուէր թէ վերջոստին պիտի տեսնէինք այն արիւնալի օրերն որ բոլոր Եւրոպայի մէջ գարշաւն ու սոսկում պատճառեցին և ուր Հայաստանի ժողովուրդին յուսահատ կոչերու արձագանքը կը կրկնուէր:

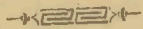
«Երկրիչներն աւելցնող պարագան սա էր որ, անկարգութիւնները զսպելու պաշտօնով հոն զրկուած զինուորները, ինչպէս ըսաւ Պ. Տընի Բօշէն, կը մասնակցէին այդ խռովութեանց: Բարեազդեալար ոյս միջադէպերը երկար չունեցին և անոնց առաջըն առնուեցաւ, բայց համաձայն ըլլալով Պ. Տընի Բօշէնի հետ կը խորհիւ թէ ատենը կը հրաշիրեն անհրաժեշտ հատուցոյցներ Այս կետին վրայ համաձայն եւ միւս կառավարութեանց հետ, եւ կը յուսաւ թէ Օսմ. կառավարութիւնը պի ի հասկնայ:

«Սխալ մը սակայն, գործուեցաւ Պ. Բօշէնի կողմէ, և պէտք է որ զայն ուղղուի, ան ըսաւ: Պոլսոյ կառավարութիւնը պատուհասման իրական միջոց մը ձեռք չառաւ այդ խռովութիւններէն ետքոյ: Ահաւասիկ 1է Դեկտ. թուականով հեռագիր մը, զոր ստացաւ մեր Մէրսինի հեղապատուէն: «26 հոգի կախուեցան Ատանա երկու օրուան մէջ, 15 մահաւտական 11ին և 12եւ հետեւեալ օրը: Կախուածները ամենուն ծանօթ սնարագործներ էին, որոնք վերջին ջարդերուն մասնակցած էին: Այս գործադրութիւնը մահաւտական ժողովուրդին վրայ շատ խորունկ տպաւորութիւն ըրին»:

Տընի տը Բուշէն. Կուսակալին և զինուորական հրամանատարին չգպան սակայն: Խստութիւն ցոյց տրուեցաւ ոչ թէ պետերուն այլ հետեւորդներուն (քոմարս): Դերկունս Գիլլըպուս Մարեոյ:

Փոքրերն են որ վճարեցին:
Արտաքին գործոց նախարար Մեր ծովային սպաներն և մեր հիւպատոսները այդ օրերուն մէջ ցոյց տուին մեծ անձնութիւն և մեծ արիւթիւն: Պարտքս կատարած կ'ըլլամ զասոնք հաստատելով: Մեր հիւպատոսներէն մէկը տը Ռոքքէրրիէ ինկաւ իր պարտականութեան զո՞ւ խափարանքուն հետ կռուի բռնաւ մեր հոյրենակիցները անձնութիւն և հերոսութիւն ցոյց տուին: Փրանսիական կառավարութիւնը պիտի չ'ուռնայ այս ամէն:

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ

Ստացանք Պոսթօն հրատարակուիլ սկսող «Հայ» ամսաթերթի 3րդ թիւը պատկերազարդ: Այս թերթը նուիրուած է Հ. Բորբեղոսի: Ընդհ. Միութեան բոլոր կանտին, Հայի այս բացառիկ թիւը կը պատկերացնէ բացառապէս Սահմանադրական թուրքիոյ երկնած ու կերտած հայ տառապանքը: Թերթին առաջին էջին մէջ կ'ընկերայ վշտակիր Տ. Տ. Սահակ կաթողիկոսին պատկերը զետեղուած է, որուն շքեղ տեսքը խոտորնակ կը համեմատի կիլիկիոյ օրուն: Երկուր վիճակին Յաջորդ էջերուն մէջ սրտակեղծ է նկարներու շարքը որ կը պատկերացնէ այսօրուան կիլիկեան հայութիւնը առանց յորդ արտասուք թափելու չէ կարելի դիտել պատկերները:

«Անտէրունչ փոքրիկներ Ատանայի մէջ, որ կը խնդրեն որբանոց ընդունուիլ»

«Ատանա ապաստանող Միսիսի կիներ, որոնք շարաշար վերաւորուած են»

«Մայրը սպաննող գնդակէն վերաւորուած մանկիկը և իր քոյրը»

«Բազմաթիւ վէրքեր կրող պատանիներ»

«Առանց յուզարկուելի թաղում Ատանայի դաշտին մէջ»

Այս սիրտ մորմոքող պատկերներու շարքէն յետոյ մարդ տեսակ մը զգուսնքով կը դիտէ «Մէրսինի առջև սպասող անգլիական զրահաւորի հրամատարին և անդ հիւպատոսին կառքի մը մէջ բազմած սրարշաւ չուելի» Անգլիական ուժին ու զիւանդակութեան ներկայացուցիչ այս շոյգը իրենց հանդիսաւորապէս յանձնառու եղած պաշտպանութիւնը դիտող և օրուն աղէտը հեզոնող դաւաճաններու տպաւորութիւնը կը թողու:

Անկէ վերջ կուգան Հայ Բ. Ընդհ. Միութեան ատենապետ Պողոս Նուպար և փոխատենապետ Եսգուպ Արթին փաշաներուն համակրելի պատկերները: Միայն ասոնց տեսքը կրնայ փոփոխաբար տպաւորութիւն մը

ընել, նկատելով թէ անոնք իրենց անհունօրէն մարդասիրական և ջերմեանդօրէն ազգասիրական ձեռնարկովը կուգան հայուն յոշոտուած սրտին բուն սպեղանին դնել:

Հայութիւնը, մանաւանդ արտասահմանի Հայութիւնը՝ որ երկար տարիներ օտարներու կառեկցութիւնը ալեքսիէ ու թախանձէ պարտասած և կիլիկեան աղէտին հանդէպ անոնց դաւաճանութեան հասնող անտարբերութենէն սահմակածէ, այլևս համոզում կը գոյացնէ թէ օտարներէն չկայ յոյս, օտարը միշտ օտար է, և ինք ազգովին կը փսրի այն վսեմ ձեռնարկին որուն գլուխը կը գտնուին Պողոս Նուպար և Եսգուպ Արթին փաշաները: հայ ազգի երկու մեծագոյն հատուածներուն ժամանակակից էն կարկառուն դէմքերը:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԾՈՌՐՁԸ

Թէհրան. — Դաւառում մեծ անհանգստութիւն է տիրուի, Բացի աւազակութեամբ զբաղվող թափառականներից, ապստամբութիւններ է անում նաև Բահմանի որդին, որ գրաւել է Բուշիրի ճանապարհը մինչև Շիրազ: Արդաբեյի ճանապարհին նոյնպէս հանգիստ չէ: Ղուրմի մօտերը վաչկատուն բախտիւրները կողոպտել են պատը և ձեռք են ձգել խոշոր գումար:

Երէկ մէջիւսը քննեց հայերի պահանջը՝ երեք հայ պատկաճւորներ ունենալու մասին: Պարլամենտական մասնաժողովը և շատ պատգամաւորներ կարծիք յայտնեցին, թէ պէտք է բաւարարութիւն տալ հայերի պահանջին:

Բուշիրի մօտերը կառավարական զօրքերը խոշոր պարտութիւն են կրել: Կան շատ սպանվածներ և վիրաւորվածներ: Մէջ լինի տրտալարք նիստում որոշվեց ուղարկել մի քանի զօրախմբեր՝ կարգուկանօնը վերահաստատելու համար: Գլխաւոր հրամանատարութիւնը յանձնվելու է Եփրատին:

Մտադրվում է ցէնզուրա նշանակել պարբերական հրատարակութիւնների վրա:

Արդաբեյից հեռագրում են, որ մուշահիգների պետ նշանակվել Եփրատը: Սերաբում շարժում է սկսվել շահսեփանների մէջ: Ըմպասվում է ընդհարում: Նահանգապետը մեկնեց Սերաբ ընդհարման առաջն առնելու:

Թաւրիզ, 16 դեկտեմբերի
Բահմանի գէմ ուղարկված զօրախումբը Եփրատի հրամանատարութեամբ կրկնակի ջարդեց Ղարաբաղցիներին Սերաբի շերջակայքում:

Սաթթար խանը վերստին ըս-

կեց շրջագայել Թաւրիզի մէջ իր բազմաթիւ զինված ֆէտայիներով ուղեկցութեամբ: (Հ. Գ.)

Թէհրան. — Ռուսքո Սլավոն-հարց էր տուել մտադրութիւն կա՞յ արդեօք օտարազգի խորհրդատուների թւում հրաւիրելու ևս: Մի աչքի ընկնող պատգամաւոր պատասխանեց. — Ռուսները վատ խաճանագրականներ են: Ձեր կառավարութիւնը կուղարկէ մի անձ, որ համեմալի կը լինի նրա քաղաքական հայեացքների հետ, իսկ այդպիսի խորհրդատուն մեզ օգուտ չի բերի: Ի միջի այլոց, անգլիացի էլ չի հրաւիրվի: Մէջիւսը մտադիր է հրաւիրել չէզոք պետութիւնների մարդկանց:

Ռուսական դպրոցի վերատեսուչ Իլմայովը, որ աշխատակցում է միևնոյն ժամանակ «Նովոե Վրէմիա»-ին, ծեծեց պարսիկ ծառայողին, որ մի քանի օրից յետոյ մեռաւ: Ռուսաց դեսպանը կարգադրեց ձերբակալել Իլմայովին:

Երէկ Եփրատի և Սամաղ-խանի միացեալ շորախմբերը յարձակվեցին շահսեփանների վրա: Տեղի ունեցաւ արկունահեղ կռիւ: Գործում էին թնդանօթները և գնդակցիւրները, կռիւը տևեց 5 ժամ, Շահսեփանները փախան, թողնելով կռիւ դաշտում մօտ 200 դիակ: (Ե. Գ.)

Դաւառում, 3 դեկտ.

Հեռագրական լուր է ստացված որ Փայաշուկում ոմն Ղազարի տղայ մի Հայ սպանվել է 13 գընդակներով: Մի կուսակցականի ձեռքով: Ձգիտները ե՞րբ է վախճան ունենալու Հայ Մաֆիայի սպանդանորդութիւնն այդ դըժբախտ գաւառամասում: Թշուառականները մի կողմից ողբում են գնդակի զոհ եղիչ թուիչեանին, միւս կողմից մաղի պէս ծակծկում են նրանց, որոնք իրանց խաւար գէնից չեն: Սալմաստի իւրաքանչիւր ծառի, թփի, թմբի, պտի տակին և առուի կողքերին հանգչում են 10 ակներով անմեղ զոհեր որոնք ընկել են ժամանակակից քաղաքի զինուորների ձեռքով: Անձի անձեռնմխելիութիւն, խօսքի, ժողովների և գրչի ազատութիւն թուլակող այս հաւատաքննչները դեռ երես ունեն պռաւու: «Հասարակական բոլոր ասպարէզներից պիտի վաճառել Հ. Առաքելեանին և Քալանթարին», իրաւունք ունեն չէ՞ որ սրանք թոյլ չեն տալիս, որ նրանք նախճիրներ գործեն իրանց խաւար գործերի համար:

(Մշակ.)

Վաղգէն

Տ Ե Ղ Ա Կ Ա Ն

Խումբ մը ազգայիններ որոշած են յառաջիկայ տօնական օրերուն մէջ ժամագիր ըլլալով Հայկական Ընթերցարան համախմբուիլ և կազմել Հայկական Բարեգ. Ընդհ. Միութեան մասնաճիւղ մը:

Առաջին համախմբումին նոյն Միութեան կանոնագրի տրամադրութիւնները աչքի առչելուն նախով, կը կազմուի առժամանակային վարչութիւն մը, որ իր գլխաւոր գործը պիտի ընէ անդամներ արձանագրել:

— Կիւանանք թէ Թաղ. Խորհրդոյ մէկ երկու անդամները մտադրած են հրաժարիլ ատենապետ Տ. Գանարեանի քիչ մը ինքնագլուխ վերաբերումներէն վշտացած, որուն հետեանքը ըլլալ կը կարծեն Ազգ. վարժարանին նախանձելի վիճակի մը մէջ չի գտնուիլ: Մենք խորհուրդ պիտի տայինք Թաղական Պարոններուն որ փոխանակ քէն լընելով պաշտօնէ քաշուելու, հաստատամտօրէն մնան իրենց պաշտօնին գլուխը և ձայնից մեծամասնութեանը ուղղութեան պարտաւորեն իրենց ինքնիշխան գործող ընկերները:

— Բաղաքիս մէջ «Հայ Ուսանողաց Յոյս Խորհրդ» մը գոյութիւնը իմացանք առչել օր, քանի մը աշակերտներու և աշակերտուհիներու կողմէ վիճակահանութեան տոմսակ մը մեզ ներկայացուելով:

Յայտնի է թէ քաղաքիս մէջ ուսանողութիւն չկայ: «Ուսանող» անունը կրնան կրել այն աստիճան մը գէթ չսփսհաս երիտասարդները ու երիտասարդուհիները որոնք բարձրագոյն կրթութեան կը հետեին համալսարաններու մէջ: քաղաքիս մէջ ոչ համալսարան կայ ոչ ալ համալը՝ սարանական, Մեզ ներկայացողներն ալ հայ կամ պուլկար վարժարան յաճախող ու չը յաճախող անչափահասներ էին, որոնք նոյնիսկ իրենց տնտեսական գործերուն համար խնամակալի ու հսկիչի պէտք ունին: Մինչդէռ ասոնք հանրային գործունէութեան ելճը են և ինպաստ Ս. Փրկիչի Հիւանդոնոցին վիճակահանութիւն կը սարքեն ինքնագլուխ: Մենք հետամուտ ըլլալով իմացանք թէ այդ ձեռնարկին վրայ Թաղ. Խորհրդոյ հսկողութիւն ընելու առաջարկն ալ մերժած են այդ անչափահաս տղաքը:

Թաղ. Խորհուրդը իր պաշտօնական դիրքը և ազգային գործերու վրայ վերին հսկողի իրաւունքը պէտք է ճանչցնէ և չի թոյլատրէ որ ան աս ըստ հաճոյ հոնքային գործունէութեան ելլեն առանց զօնքոյի և այդպէսով շահագործուի որբին,

հիւանդանոցին, սովորական և աղքատին անունը,

Այլ վերջ տալու է այս անիշ-խանական վիճակին ժողովուրդն ալ պէտք է երես դարձնէ այն կարգի ինքնակոչ բարեգործներէ որոնք իրենց պզտիկ ետերով կը նկրտին Ազգային իշխանութիւնը արհամարհելու:

Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս Ա Թ

ԹԻԻՐԲԻԱ

Եկեմ Սատրապս Հագգը պէյ մութանթան սուրէթտէ Սթան-պօլս վերուստ վէ գապուլինտէն սօնրա տողրու Սուլթանըն հու-զուրընա չըգըջ վէ պիլ ախէրէ, Ժէն թիւրք նազըրլար իւէ կէօրիչէրէք, Եկեմ գապիւնէին թէչըիլին գարարաշտորմը տըր, Եանի սօն խապէրէրէ կէօ-րէ Եկըթթ բաշա սէրասքէրիկի գապուլ էյլէմիշ տախիլիյէ, առ-լիյէ վէ մալիյէնազըրլարը իպգա օլունուշլար, քէզա Հալաճեան էքէնտինին նափաա նէզարէթին-տէ պուլընաճաղը մէմուլ օլուն-իյօր:

Պու ճիւմլէ իւէ պէրապէր Հիւ-մի բաշանըն Ժէն թիւրքլէր թարաֆընտան իսթիֆա իթտին-րիմէսի էյլօրա մէհաֆիլինտէ ֆէնա թէէսիթ իթմիշ տիւր թաւ վէ թալիլը կաղէթալարը Ժէն թիւրքլէրին պու հարէքէթի մէշտ, իւր նէվ զօրպալըգ առտ իտէյօրլար վէ թիւրքիանըն իս-թիպպալըն էյի կէօրէմէյօր-լար:

— Պազը Եվրպը հաժաոխին պէյանաթընա կէօրէ, Հիւմի բա-շանըն տիւշլէսի Ատանատա 26 իսլամ ճանիւրին ասըլմասըն-տան իլէրի կէլմիշ, Եանի Ժէն թիւրքլէր պիւր գաշտէ Երմէնի-լէրին պէրապէր ասըլմարընը արզու իտէրլէր իմիշ, Հիւմի բա-շա իսէ Երմէնի միլլէթինէ վէ Պատրիարքա պիւր իթթիֆա վէր-միշ օլմագ իշիւն՝ մէզըիւր ճա-նիւրին հէրհալտէ ասըլմարը-նը միւնասիպ կէօրմիշ իտի:

— Մարաշըն Սարըւար Էօյիւն-տէ 10 խրիթիան գաթի իտէն-լէրին քիլէր օլտըղըն սէօյլէ-մէտիքլէրինտէն օլտար՝ ճիւր թիւրք քէօյլէրին քէնեալարըն-տան 5 6 քիշի ճէզա գանունա-մէսինին 207 ինճէ մատոնսի քհ-քիամընճա պէշէր սէնէ քիւրէկ ճէզասընա մահքիւմ իտիլտիլէր: Քէզա Տէրվիշ հիւսէյին Մարաշ-տան քէնտի Օպա քէօյլէնէ կիթ-մէսինտէ գորկըն պաշաժը օլ տըղը վէ Մարաշա ալմէթինտէ Եհալիի գորկընա թէչլիդ իթ-տիկի սէպէպլէ Մարաշ Ասքէրիէ մահքէմէսինտէն 15 սէնէ քիւրէկ ճէզասընա մահքիւմ իտիլտի:

Քէզա Պէպէլի Պէրէքէթ աս-

քէրիէ մահքէմէսինին մահքիւմ իթմիշ օլտըղը պաղը զապիլիյէ-լէրին 35, 7 սէնէլիք մահքիւմի-յէթ իլամարը պա իրատէ թա-տիգ օլունտուլար: Ծագաթ պու-լարըն Էհէր պիւրի 8-10 էրմէնի գանը տէօքէն գաթիլլէր տիւր:

— Եկեմ մէպուսլարը արգա-արգալա իսթիֆալարընը վէր-մէքտէ տիւրլէր: Մէչքիւր էյալ-լէթտէ Արապ գապիլլէր վէ թիւրք ասքէրլէրի պէյիւնտէ միւստէմէլէր էքսիկ օլմայօր: Սթանպօլ ճէրիտէլէրինտէ կէօ-րիւնէն իսթի թէչըիլաթ Հա-միտ տէվրինտէք թէչըիլաթա պէնզիյօր:

— Սուլթան Ժընէվտէքի Էրմէնի թալէպէլէրէ 1000 ֆր. իանէ իհասան իթմիշ տիւր:

— Ճիտտէտէ Եուսուրճագ իսա-թալըղը զուհուր իթտիկի իսմէն իլան օլունմիշ տիւր չու հալտէ հաճըրլարն ալմէթի ուղուն գա-րանթինտալ մախուս տըր:

— Էնթէքէրէ քի ֆէլաքէթզա-տէ միլլէթտալարընը հիշ պիւր թարաֆտան իանէ կէօնտէրիլէ-տիկի սէպէպլէ, պիշարէլէրին կաթուղիկ Եախօտ բրօթէթան թալէգաթընա կիւրմէք մէհպուր-իյէթինտէ օլտըղըն մահէլին-տէն Պատրիարքալաւա պիլտի-րիլմիշ տիւր:

— Իւնիոն տր Ռաւի նամ սիւ-կիւրթա չիւրէթի գըրկընլար էանալընտա Ատանատա Եանմըշ օլան քիլիսէնին վէ էթրաֆտաքի տիւր քէնլարըն պէտէլինի էօտէ-մէք իսթէմէնտիլինտէն, կիլիկիա կաթուղիկուը մէզըիւր չիւրէթ ալէյհիւնէ 95000 ֆր. Էրգ պիւր տալմա աշիւր օլմալլէ, բաղար էրթէսի կիւնիւ Սթանպօլ պի-րիւնի թիւրքաթ մահքէմէսինտէ մուհաքէմէսի իճրա օլունտու ի-սէտէ՝ իքի թարաֆ ալօգաթլա-րըն միւտաֆալարըն իք ուղուն օլտըղընտան տալմանըն բույլէթի պաշգա կիւնէ գալալ:

Էրմէնի միլլէթի իթթիֆադէն՝ հիշ պիւր միւլք մէզըիւր չիւրէթ-սիւկիւրթալընտա պըրապալա ճօղընտան, պաշգա սիւկիւրթա չիւրէթլէրի Պատրիարքալաւա միւրաճաթլէ՝ քէքմէլֆաթլար սուրէթտէ վէ 100 տէ 35-30 սկօլթօ իլէ միւլքլէրին սիւկիւր-թալըն տէրէօնտէ էյլէմէք թէ-քիլիլինտէ պուլունիյօրլար:

Մ Ի Ի Թ Է Ն Է Վ Ի Թ Է

Բէթրապուրկտա կրան տիւր իքօլալ նիքօլալէլիլին սէրայրն-տա պէնզիլն բաթլալարաք հարիգ զուհուր իթտի սէրայըն պիւր գըսմը Եանտը վէ խատէմէտէն 2-3 քիշի թէլէլի օլտու:

— Ինկիլթէրա գըրալը Բարլը-մանալըն տալ իմարընը վէ Եէնի բարլըմանըն ինտըլար 5 տէ քիւլաա Ելընաճաղընա տալիւր պիւր իլաննամէ Էլգալալալը Եէնի ին-

թիլապաթալա լիպէլալարըն ֆիթուհաթը գալիլէն մէմուլ օ-լունիյօր: Էօրտար մաղլուպ օլա-ճաղ վէ պէլիֆտէ Էօրտարըն մէճլիսի գաթիլէն լաղլ օլունտ-ճագ տըր:

— Եունանիստան չու սըրա բէք գարըշրք պիւր հալտէ պուլունի-յօր: 2 սպիթլէրտէն միւլէշքիլ իթթիֆաթը Ասքէրիէ նամ չիւր-քէթ մէմուլիքին հիւքմ ու իտա-րէսինի քէնտի իշիլինէ պէնտ իթմիշ տիւր: պու իթթի-հատըն արզուր իւղըն չու կիւն-լէրտէ Բարլըմանըն տաղլըմալը վէ գապիլէնին իսթիֆաթը պէք-լէնիլիյօր:

Մէչքիւր իթթիֆատ կիւրիտ իշիլիլէրինի Աթինալա տալէթ իտէրէք ալէլէրի իքք թանթանա իլէ գապուլ էյլէթի քէզա իիւր-տէ Եհալիսի կիւրիտի իշիլիլէրին վիւրուտը ալգըշլարլէ գապուլ իթտի:

Կ Ի Բ Ի Տ

Կիւրիտ Մէպուսանը ասալը Եունանիստան իլէ գաթիլէն պիւր-լէշտիլմէք գարարը վէրմիշ վէ մէմուլար Եունան գըրալընա սատըգ գալմագ իշիլին իսմէն Եէմէն իթմիշ օլմալլէ, Ատանա-նըն հէր պիւր մուսմէլէսի Եու-նան գանունլարընա թաթպիգ իտիլտըլիլինտէն վէ համի տէվլէթ-լէրին իշիլ վէ թալիլմաթընա մուլալիւր պուլընտըղլարընտան՝ Եաղընտա թէքթար էլօրա ա-քէրլէրինտէն ասանըն իշլալ օ-լընաճուղը հաղիկի կէօրիլինիյօր:

— Սօն թէլալկուր ֆա պիւնէն կիւրիտին համիսի օլան Ետէօրտ տէվլէթլէր Պաղը Ալինին Էլօ-թէսթիլնէ պիւր ճէվտալմալէ Եօ-լալուպ, Կիւրիտին Եունանիսթան իլէ պիւրլէշմէսինէ քէնտիլէրին իշիլ օլմատըղընը վէ Կիւրիտի-լէրին գու հարէքէթինի մէնն իթմէք իշիլն միւտալմէլէ իտէ-ճէքլէրին պիլտիլմիւրլէր:

Քէզա համի տէվլէթլէրն կի-

րիտ իշիլն նասպ իթթիքլէրի

2 սիլիլէրիլալմալիլէ միւտիլինին

Եէնի թէպէտիլալմա սէպէպի ի-

լէ մահէլի մէմուլիլէթիլէ կիլթ-

մէսինէ իպթիլա գալմատըղընը

գօլէթթի պիւր յօթա իլէ 2 ուր

ցէրիա Հիւքմէլէթինէ պիլտիլ-

տիլէր:

Եւրպըն Էրմէնի իթթիֆաթը

Էրմէնի իթթիֆաթը

Էրմէնի իթթիֆաթը

Էրմէնի իթթիֆաթը

Էրմէնի իթթիֆաթը

Էրմէնի իթթիֆաթը

Էրմէնի իթթիֆաթը

ԹԻԻՐԲԻԱ

Table with 3 columns: Item name, Quantity, Price. Includes items like 100 քիւր, 15-80 լիպ, 100 քիւր, 45-52 լիպ, 53-36 լիպ, 100 քիւր, 52-57 լիպ, 100 քիւր, 55-60 լիպ, 100 քիւր, 20-25 լիպ, 74 քիւր, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 (100 քիւր).

Table with 3 columns: Item name, Quantity, Price. Includes items like 1. 70 2 10 2, 25, 96, 48, 25, 47, 31, 54, 46, 50, 11, 1.60-1.70, 60, 70, 5, 80.

ԹԻԻՐԲԻԱ

Այն օրիորդները որոնց բաղդը ժպտած է լաւ դիրքի տէր պարոն-նեւրու հետ նշանուելու լծող չի մոռնան ուղի իւր յիշատակ այն պրօնպէ չաքարնեքին ուր մի-այն Մայիլիլի անուշ վաճառա-տունը կը գտնուին ուղիսան միայն այդ յիշատակը կրնայ վերլիլիլին յոտալֆիկային իրենց նշանաւոր քաղցրիկ օրերը:

Ծանօթ. Հարսնիքներու ինչ էս նաև տօնալմար թիւնեքու և երեքլիլիլին համար ամէն տեսակ չաքարնեքին և ասանց վերաբերալ առարկաներ պիտի գտնէք մեր քով միշտ թաւ և ճաշակաւոր:

Թաղապարտ Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը

Երմէնի իթթիֆաթը